آملهہ ماڻڪن جو واپار

(وقت، جڳهہ ۽ ڪردار)

❋ شام جا ڇهہ بجا، بمبئيءَ ۾ گُليءَ ماءُ جو گهر

ڪردار : (۱) گُليءَ ماءُ (ڪنوار ماءُ) (۲) ڪيمي (گهوٽ جي پيءُ) (۳) ڏمي (گهوٽ جي پيءُ) (۴) سوني (گُليءَ ماءُ جي مائيلي ڌيءَ) (۵) نندي ٻالڪي (ڏميءَ جي ڌيءَ) (٦) گُليءَ جي ساهيڙي.

(گُليءَ ماءُ جو ڪمرو ڏاڍو نزاڪت سان سجايل آهي. پلنگہ تي پلش جي چادر وڇايل آهي. هڪ پاسي اِسٽوُل تي ڪپڙي سان ڍڪيل ريڊيو رکيل آهي. ٻئي پاسي سھڻي ٽوال سان ڪا شيءِ ڍڪيل آهي، جا مشين پيئي لڳي. وچہ چار ڪرسيون ۽ ميز پيل آهن. ميز تي هڪ ٿِري ۾ ڪاڌي جي شين جون پليٽون ڍڪيون رکيون آهن. گُليءَ

ماءُ ڏاڍي بي صبريءَ سان ڪنهنجي انتظار ۾ ويني آهي.
باهرئين دروازي تي آواز ٿيڻ تي گليءَ ماءُ ساڙهيءَ سان
مٿو ڍڪي دروازي ڏانهن وڃي ٿي پر هيڏي هوڏي نهاري
نااُميد ٿي موٽي اچي وهي ٿي.)

گليءَ ماءُ : (پنهنجو پاڻ کي) جانو گيسي. سچ چيو اٿن
سَت پُٽ، هڪڙي ڄڀان، تنهن ڀر بہ لڪان. سو مون
وٽ تہ هڪ نہ پر ٻہ ٻہ ڏيئر آهن. گلي تہ سُٽيءَ ۾
سڀي اٿم. آهي چنڊ جو ٽڪر. باقي ٻيءَ جي تہ ڳالهہ
ئي نہ پڇو. پهاج مري ويئي، منهنجو رت پيئڻ لاءِ ڏيءَ
بلا کي ڇڏي ويئي. ڇوڪريءَ کي نہ آهي انگہ نہ ڍنگہ.
ٻنهي ۾ فرق بہ وري سال ٻن جو مس آهي. مان ڀلا
ڪنهن کي مٽائي ڪنهنکي مٽايان. ڏيتين ليتين جا
تہ وات پيا آهن ڦاٽا.

(در وٽ آواز ٿيڻ تي گليءَ ماءُ اڳتي وڌي ٿي، وري
موٽي ڪاڏي جي شين تان ڪپڙو ٿورو مٿي ڪري، پوءِ
در وٽ واپس وڃي ڏسي ٿي، ٻہ وڏيون زالون هڪ ننڍي
بالڪيءَ سوڌو اندر اچن ٿيون.)

گليءَ ماءُ : (ڪيمي ۽ ڏميءَ کي ڪيڪاري) اچو ڀيڻ، ڀلي
آيون. ڏاڍي دير ڪيو.

ڪيمي (ٿلهي بدن واري) ڪرسيءَ تي وهندي : ڀيڻ ڳالهہ
ئي نہ پڇُ، نڪتيون تہ سويل هيوسين، پر ڏسين ٿي اجڪلهہ

لڳو ڇا پيو آهي. شل نه ڪو ڇوڪرو ولائت مان مسافري ڪري لهي ته مائٽين واريون ڇوڪريون ڏيکارڻ لاءِ اصل ڇِت به ڇنيو وڃن.

ڏمي : موگهرس، ماڻهن کي ڏيئر تي پيئون آهن بوجا، سو هرڪا ڇوي منهنجي وار اول پوي.

گلي‌ءَ ماءُ : نه مِني، ڏيئر ڪٿن بوجا ٿيندیون، جيڪي پيٽن ۾ سمايون، سي ڪُني ۾ ڪين سمائبيون ڇا؟

ڪيمي : پيڻ تون متان دل ۾ ڪرين، تو ته لاڪوڏ سان پاڙهي ڳاڙهي قابل ڪيو آهين. بڌو اٿم ته تون ڏيب به ڇگو ڏيندينءَ، توکي ڇو ڏيءَ بوجو ٿيندي.

ڏمي : (ڦِڪي ٿي) مون ته پنهنجي پاسي واري جي ٿي ڳالهه ڪئي. سني گل جهڙي ياڻيجي گهرائي وهاري هٿائين.

ڇي : پهرين انکي اکه مان ڪڍي وڃو.

(موسيقيءَ جي تارن جي ٽنڻ جو آواز ٿئي ٿو ۽ گليءَ ماءُ پنهنجي ڇاتيءَ کي مهٽيندي ڪرسيءَ تي ڪنڌ ليٽائي ٿي چڙ ي.)

ڪيمي : (ڏميءَ کي اکه يچي) اسانجي اٽڪل مڙيئي ڪم ڪيو. جي ٻي ڇوڪري ڏسي اڇڻ جو گشو نه هٿون ها ته ڪنوار مان ڪا سُٽري ٿوريئي آهي جو جهجهي ڏيتي ليتي ڪڍي ڏيندي.

گليءَ ماءُ : (ڏيري اٿندي) سِري رام.

ڪيمي ۽ ڏمي : ڇا ٿيو، ڇا ٿيو پيڻ؟

گليءَ ماءُ : (ڪرسيءَ تي سڌي ٿي وهندي) پيڻ ڪجهه ڪانهي. چوندا آهن ڪن کي ڏک-روڳ ته ڪن کي سک-روڳ. سو منهنجو به اپار سکن هوندي، اِجهو اهو حال آهي.

(ننڍي بالڪي ڪاڏي جي شين ڏانهن آڱر کڻي ڪيميءَ جو پلؤ ڇڪي ٿي.)

گليءَ ماءُ : (ننڍي بالڪيءَ کي) هلي آءُ پٽ، کهڙي نه سباجهڙي آهي. اچ ته ٽول ڏيانءَ (هڪڙي پيسٽري کڻي ڏئيس ٿي.)

بالڪي : (طوطلي زبان ۾) ٻيا ٽول به آچان کي ڪارائي چڏ.

(گليءَ ماءُ بالڪيءَ کي ڀراهٽري پائيس ٿي.)

بالڪي : آچان ڪان پئچا وننديِنءَ؟ نه نه. ممي‌ءَ چيو هفت ۾ ڪائيندا چين.

(ڪيمي ۽ ڏمي بالڪيءَ کي ييرين ٿيون)

گليءَ ماءُ (مشڪندي) : ڏاڍي پڪي ڇوڪري آهي. پئسي خرچڻ جو ته ڏس به ڪونه ٿو وٺيس.

ڪيمي : (ڪمري ۾ چؤطرف نهاري) پيڻ، گهر ته سنو ناهي وِيني آهين. جِنسي ڀِڪي پيو.

ڏمي : (گليءَ ماءُ جي چوڙن کي هٿ لاهي) نمونو ته ڏاڍو سنو گهڙايو اٿيئي. ڏيءَ کي به ضرور هيرن جو ڪنگڻ ته ڏينديِنءَ؟

گليءَ ماءُ : (چڙڪي ۽ ٻانهن چڏائيندي) بابا هي تہ آهي املهہ ماڻڪن جو واپار. جيڪي چوڪرين کي لهڻو هوندو سو وٺندي.
ڪيمي : تڏهن بہ ٻولون چولون تہ آهن ئي آهن.
گليءَ ماءُ : سو چو ڪين. پر گهر گهر تي بہ مدار آهي. منهنجي ڪڪي بہ تہ ڪا شيءِ آهي نہ. سو مان تہ ڏاجي ۾ بہ سڪون ڏيندس گهوٽ ۽ ڪنوار لاءِ.
ڪيمي : (عجب ۾ اکيون ڦاڙي) بس ۽ گهوٽ ماءُ، گهوٽ پيءُ، گهوٽ ڀاءُ، گهوٽ ڀينر، گهوٽ ڀاڄائيءَ جون سِڪون؟
ڏمي : ٻري گهوٽ جي ڏاڏيءَ جي بہ سڪ ڪانہ لڳي ڇا؟ ويچاري اڄ نہ ٺٺي شيان ٺئي. پوٽي جي سِڪ وٺي نہ آس پوري ڪري.
گليءَ ماءُ : (بنا اُتساه جي) چو نہ پيڻ چونہ.
ڪيمي : چڱو ڀيڻ تون پنهنجي ڪِڪيءَ گليءَ کي تہ سڏ ڪر. ڏاڍي دير پيئي ٿئي.
گليءَ ماءُ : ها ها، چو نہ. (سڏ ڪندي) او ڏيءَ سوني، ڦٽ سوني.
ڪيمي ۽ ڏمي : (هڪٻئي ڏانهن اشاري ۾ آهستي) هيءَ ڇا ٿي ڪري؟
ڪيمي : ڀيڻ مائٽين واريءَ تہ تنهنجي ڪڪيءَ جو نالو گلي ٻڌايو هو ۽ نہ سوني.
گليءَ ماءُ : (ٿورو منجهي هٿن جو آڱريون موڙي) ها،

ها، نالو تہ برابر گلي اٿس، پر پٽس پيار مان سوني سڏيندو اٿس. وري آهي بہ تہ جهڙو سون جو ٽڪر.

(سانوري رنگہ جي سوني چانهہ جي ٽِري ڪٽي اچي ميز تي رکي ٿي. ڪيمي ۽ ڏمي اُٿي هن کي ننهن کان چوٽي تاءِ چڪاسين ٿيون ڄڻ ڪو نڪر جو ٿانو آهي.)

ڪيمي : (پنهنجي ڪرسيءَ تي وهندي) آهي برابر سون جو ٽڪر. چوڪريءَ جو روپ سنو آهي تہ سادي ساڙهيءَ ۾ بہ پيئي ٻهڪي.

(سوني پريرو هڪ ڪرسيءَ تي وڃي وهي ٿي.)

گليءَ ماءُ : تڏهن تہ دادس چوندو آهي تہ هيءَ تہ هڪ ئي ساڙهيءَ ۾ اگهامي ويندي. پر ماءُ ڪو ڏيءَ کي ڏيڻ ڪانسواءِ رهي سگهندي ڇا؟ چوندا آهن تہ ماءُ جَندِ پيهاڪ تہ بہ ڌيءَ آسائتي.

ڏمي : برابر، مائي نڪ کي ڪير مَڙ لائيندو؟

(اينري ۾ هڪ جوانڙي تڪڙي اندر اچي چوي ٿي : سوني، گلي ڪانهي ڇا. ڪيڏانهن ويئي آهي؟ هان هيءَ ساڙهي ڏجانس. چئجانس تہ خيال سان پائي ۽ مون وارو ڪتاب سياڻي آفيس ۾ ڪٽي اچي جو لئبرريءَ ۾ موٽائڻو اٿم. مان هاڻي پڪچر تي ٿي وڃان، چڱو ٽاٽا ....)

ڪيمي ۽ ڏمي : دوکيباز اسان کي هڪ جي بدران ٻي چوڪري ڏيکاري اٿيئي؟ اهو آهي تنهنجو املهہ ماڻڪن

جو واپار. ڪير وندو تو نگہ ڪان ڏيءِ.
(سوني مونجهاري ۾ آگرين مان نڪاءِ پيئي ڪڍي)
گليءِ ماءُ : چڱو چڱو ڇوڪري نٽي وٺيوَ تہ چانهہ ڪوپ پيءِ روانيون ٿيو، وڃو. ڏيتي ليتيءِ لاءِ وات ڦاڙي آيون آهيو. ڇوڪري بہ گل جهڙي ڪپيوَ، هيرن جا ڪنگڻ ڪپنوَ. توهانکي گهوٽ ڪنوار، ياءُ ياجائي، پنهنجي لاءِ تہ چا پر مرڻ هارڪي ڏاڏيءِ لاءِ بہ سِڪَ ڪپيوَ.
ڪيمي : سو چا اجڪلهہ تہ ڏيتي ليتيءِ ۾ الاجي چا چا پيا وٺن. لکن جا فلئٽ ۽ گهر سينگارڻ جو سامان ٽي.وي. وغيره.
گليءِ ماءُ : ڇئبو تہ گهوٽن جو مارڪيٽ ۾ وڪرو ڪنديون آهيو. جو ڪي فوٽ پاٽ جا بيڪاري آهيو چا، جو فلئٽ بہ ڪپيوَ. وري هن بوڪڙو ٻليءِ کي بہ سيڪاري آهيون آهيو تہ مفت ۾ ٽول ڪائينداچين .... اُٿو وڃو، ڪيڪ پيسٽريون نہ ڪائو تہ سُنو، جو اُهي هينئر مسواڙ تي گهرايل آهن.
ڪيمي ۽ ڏميءِ جا منهن لهي ويا ۽ نڏي ڇوڪريءِ کي وٺي روانيون ٿيون.

(پردو ڪِري ٿو)

(١٩٥٧)